

VJEŠTINA PISANJA, PROCJENA NASTAVNIKA I USPJEH U ŠKOLI

EMICA FARAGO

primljeno: ožujak '97.
prihvaćeno: svibanj '97.

Izvorni znanstveni članak
UDK: 376.36

Vještina pisanja predstavlja jednu od bazičnih sposobnosti na kojima se temelji uspješno svladavanje nastavnog programa. Poteškoće na bilo kojoj razini odraziti će se i na učenikov uspjeh u školi i šire. Iz razloga takova velikog značaja pisanja u napredovanju, u ovom radu, istražila se točnost učiteljeve procjene razine vještine pisanja, te se nastojalo uvidjeti koji elementi su temelj takove prosudbe. Uzorak su sačinjavale dvije skupine ispitanika: skupina s teškoćama i skupna bez poteškoća u pisanom jeziku. Ukupno je bilo 90 ispitanika, u svakoj skupini po 45-ero djece, polaznika trećih razreda redovitih osnovnih škola na području grada Zagreba izjednačenih po starosnoj dobi i socio-ekonomskom statusu roditelja. Postupkom kanoničke i regresijske analize došlo se do rezultata da pogreške u diktati i sintaktički kvocijent predstavljaju značajne determinante uspjeha iz hrvatskog jezika i matematike, a isto tako sudjeluju u predikciji nastavnikove prosudbe o učenikovim sposobnostima u pisanom jeziku.

UVOD

Raspravljajući o pisanju nije potrebno osobito naglašavati njegovu značajnu ulogu u nastavnom procesu. Pisanje je važna sposobnost u školskom razdoblju gdje je naglasak na stjecanju elementarnih stupnjeva. U višim razredima očekuje se viša razina koja pretpostavlja ekspresiju misli kroz pisani jezik. Pisani jezik od krucijalnog je značaja za uspješno školovanje. Čitanju i pisanju, koje promatramo kao odvojene dijelove integralnog procesa, pripada važna uloga osobito u kasnijim godinama učenja kada je potrebno naučeno razložiti i pisanom ekspresijom. Pisani jezik medijator je za druga učenja i "opsluživač" u demonstriranju naučenog (Cristenson, Thurlow, Ysseldyke & McVicar, 1989). Učenici sa slabijim rezultatima u pisanom jeziku srest će se s ozbiljnim teškoćama na višem stupnju obrazovanja u regularnim uvjetima i upravo zbog toga treba svu pažnju usmjeriti na pisani jezik čak i kod djece sa smetnjama na nižoj razini.

Pisane sposobnosti mnogo su više od rukopisa i sricanja, jer pisanje je jedna od "najčovječnijih" sposobnosti koja zahtjeva

integraciju mnogih sposobnosti (Bradley-Johnson & Lesiak, prema Lesiak, 1992). Poremećaji pisanja rijetko se spominju odvojeno u školskom razdoblju, češće se spominju unutar teškoća u učenju ili disleksija. Neka su istraživanja unutar polja poteškoća u učenju ukazala na disasocijaciju između sposobnosti čitanja i pisanja (Briant, Bradley, 1980, Bub, Kertesz, 1982) objašnjavajući da se ipak radi o dva različita procesa koji imaju zajedničku bazu. Iz tog razloga i u ovom istraživanju te su vještine promatrane odvojeno, odnosno usmjerili samo se na sposobnost pisanja. Pisati efektivno znači da osoba mora iznaći ideju o sadržaju pisanja, izvršiti odabir riječi koje će na najbolji način izraziti misli, te primjeniti odgovarajući gramatiku. Nadalje, pisac tu poruku mora transkribirati kroz akt pisanja ili rukopis, koristeći pravila uporabe pravopisnih znakova, kapitalizaciju i pravila sricanja (Larsen, 1987). Pisanje je set misaonih procesa koji uključuje tri pot-

Dr. sc. Emica Farago, asistent je na Odsjeku za logopediju Fakulteta za defektologiju Sveučilišta u Zagrebu